

PLETICHY, PIKLE A TECHTLE MECHTLE

ALŽBĚTA PETRÁŠOVÁ

ÚVODEM

Možná jsem nebyla jediná, kdo se pozastavil nad nedávným zvýšeným výskytem slova **pletichy** v české mediální sféře (v souvislosti se stíháním úředníků z MPSV). Při bližším zkoumání jsem zjistila, že je tento pro mě zastaralý výraz i v českém trestním zákoníku. Také jsem si při hledání pletich připomněla další krásné české obraty jako **kout pikle** a **techtle mechtle**, které by určitě stálo za to, znovu vnést do běžné mluvy.

PLETICHA

iRozhlas:

Kauza zakázek na sociální dávky: obvinění úředníci ministerstva práce si stěžují na stíhání za pletichy

Aktuálně:

"Dnešního dne zahájil policejní orgán trestní stíhání dvou fyzických osob pro zločin pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži a přípravu zločinu zneužití pravomoci úřední osoby, a to v souvislosti s probíhajícím a plánovaným zadávacím řízením na veřejné zakázky [Ministerstva práce a sociálních věcí ČR](#)," uvedl na [webu](#) žalobce Zdeněk Matula z Vrchního státního zastupitelství v Praze.

Trestní zákoník:

§ 257

Pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži

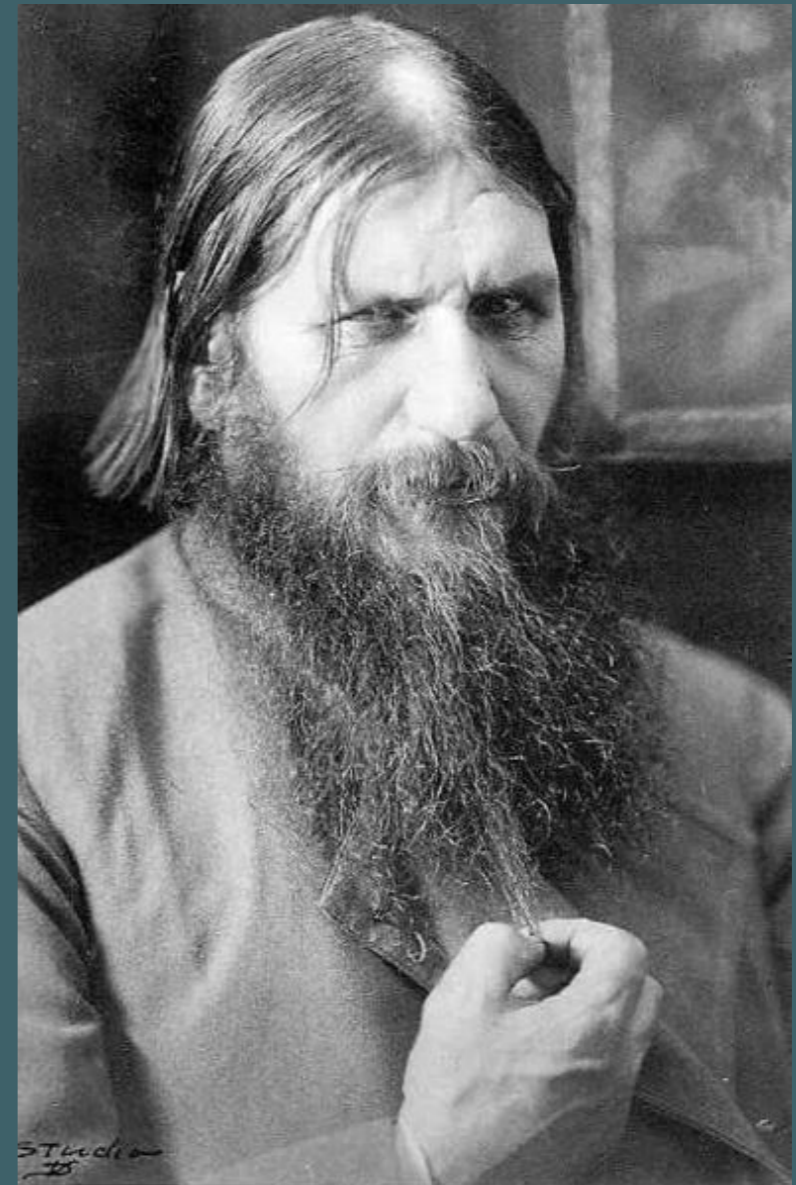
(1) Kdo se dopustí pletich v souvislosti se zadáním veřejné zakázky nebo s veřejnou soutěží tím, že

- a) lstí nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy přiměje jiného, aby se zdržel účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- b) jinému poskytne, nabídne nebo slíbí majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,
- c) žádá nebo přijme majetkový nebo jiný prospěch za to, že se zdrží účasti v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži,

PLETICHA

Slovník spisovné češtiny:

pleticha, -y **ž** zprav. mn. **pikle, intrika, pletky, úskok**: strojit pletichy; podezřelé, zákulisní pletichy

PLETICHA

Slovník spisovného jazyka českého:

pleticha, -y **ž.** (zprav. mn.)

1. **falešné, postranní, pokrytecké, úskočné jednání k poškození někoho; pikle, intrika, machinace, pletka, úskok, úklad**, oběť ženských pletich; **podezřelé, zrádné; dvorské, klubovní, zákulisní pletichy**

*2. **spletitá, zamotaná věc, motanice, splet'**: pletichami života (Šmil.)

†3. **nepravda, smyšlenka**: Hájek, ale i jiní kronikáři pletichami rozličnými historií českou naplňovali (Pal.);

— pleticha, -y **m.** (1. mn. -ové) řidč. expr. **pletichář, intrikán**: starý pleticha

PLETICHA

Etymologický slovník jazyka českého:

Pletka, pleticha od slova plésti, také např. pomluva je od plésti (=mluviti ledaco)

PIKLE

PIKLE

Slovník spisovné češtiny:

pikle, -ů **m mn.** (6. mn. -ech, 7. -i) **pletichy, intriky, úskoky, úklady**: strojit, kout pikle

PIKLE

Slovník spisovného jazyka českého:

pikle, -ů **m. mn.** (zast. j. pikel, -kle, Koll.) (**6. -ech**) **úskočné, postranní jednání, činy; pletichy, intriky, úskoky, úklady, nástrahy**; zrádné dvorní pikle, machinace; politické pikle, rejdy;

expr. kout (řidč. strojit) pikle (proti někomu) tajně připravovat úklady, pletichařit, intrikovat: odhalit pikle, spiknutí

PIKLE

Etymologický slovník jazyka českého:

Pikle, spiknouti se, spiklenec; na Moravě kdysi spiksa a v Čechách kdysi piksa ve významu tajnost. Také např. napiknouti (koho na co), nyní napíchnouti, upíchnouti.

Slovo vzniklo oddělením ze sousloví kout pikle, to se vyvinulo ze staročeského slévati pikl, kouti pikl s původním významem “vyrábět si bodnou zbraň (= pikl) s úmyslem někoho zákeřně zavraždit”. Pikl a pikel označovaly malou bodnou zbraň a byly nejspíše přejaty z německého slova Pickel (= cepín, krumpáč).

TECHTLE MECHTLE

V jazykové příručce pouze jako techtle.

Akademický slovník cizích slov:

techtle, -ů **m i -í ž pomn.** <hebr> zpravidla ve spojení techtle mechtle, expr. **pletky, pletichy**

TECHTLE MECHTLE

Slovník spisovného jazyka českého

techtle, -ů **m. n.** -í **ž. pomn. (z it.)**, zpravidla ve spojení techtle mechtle, expr. **pletky, pletichy, intriky, machinace**: mít s někým techtle mechtle; všelijaké techtle s topivem, prováděl proti němu nějaké techtle mechtle

Jak si můžeme všimnout, Akademický slovník uvádí původ slova techtle z hebrejštiny, zatímco SSJČ odkazuje původ slova do italštiny.

TECHTLE MECHTLE

Etymologický slovník jazyka českého z roku 1971 se kloní k hebrejskému původu výrazu (uvádí jidiš, což je složenina hebrejštiny, němčiny a slovanských jazyků). Uvádí, že mechtle je jen retnicovou ozvěnou slova techtle.

(retnicová ozvěna = “ozvěnové” slovo prakticky stejné jako původní, liší se pouze při vyslovování; při vyslovování techtle se rty nedotýkají, pro mechtle se rty na začátku slova dotknou pro vyslovení souhlásky m; retnicová ozvěna je rovněž druhé slovo obratu čachry machry nebo hala bala)

TECHTLE MECHTLE

Autor knihy Zákulisí slov Michal Novotný v pořadu Českého rozhlasu v roce 2003 k tomuto výrazu uvedl, že dnešní etymologové se kloní spíše k italskému původu slova, respektive že techtle mechtle je z německého Tachtelmechtel, které vzniklo z italského středověkého teco meco (= mezi čtyřma očima; z latiny tecum = s tebou, mecum = se mnou).

Öffentliches Tachtelmechtel in der Sauna #90 Die Sims 4 - Uni Mädels
Wellness Tag - Let's Play

63 tis. zhlédnutí · před 4 lety

tyraphine

POUŽITÉ ZDROJE

<https://region.rozhlas.cz/techtle-mechtle-7284683>

Internetová jazyková příručka Ústavu pro jazyk český

MACHEK, Václav. Etymologický slovník jazyka českého. 3., nezm. vyd. Praha: Academia, 1971.

Čeština všední i nevšední. Redakce Jaroslav Kuchař, Slavomír Utěšený. Praha : Academia, 1972. Kapitola Kout pikle? Chyba lávky!, s. 333